

38 . Cârломănești | Comuna: Vernești | Județ: Buzău | Punct: La Arman | Anul: 2007

Anul: 2007

Cod RAN: 50148.05

Perioade: Preistorie

Epoci: Epoca bronzului

Categorii sit: Domestic, Religios, ritual și funerar

Autori: Vlad Carabisi, Monica Chicideanu, Mihai Constantinescu, Daniel Costache-Bolocan, Corina Costea, Alexandra Ion, Sebastian Matei, Ion Motzoi-Chicideanu

Instituții: Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Institutul de Antropologie "Francisc J. Rainer" București, Muzeul Județean Buzău, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Muzeul Județean Buzău, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București

Rezumat

Cimitirul din epoca bronzului este situat în punctul La Arman, la extremitatea sudică a satului Cârломănești, comuna Vernești, județul Buzău. Poziția în teren a cimitirului a impus și în cursul campaniei 2007, un caracter de săpătură de salvare, dar fără a se pierde din vedere necesitatea unei cercetări exhaustive, fiind deschise 2 noi secțiuni, s-a putut stabili că zona funerară este destul de întinsă, trecând de actuala limită nordică a suprafețelor cercetate, așa cum indică foarte clar un mormânt descoperit accidental în curtea gospodăriei Marina. Nici acum nu este foarte clară semnificația acelor complexe datând de la sfârșitul epocii bronzului, respectiv din etapa finală a culturii Monteoru. Cum o așezare cu totul contemporană se găsește la cca 200 m către S, iar în suprafețele cercetate nu au fost identificate complexe de locuire clare, ci doar gropi, dintre care unele au un conținut aparte, relația dintre aceste complexe și înmormântările pe care le suprapun reprezintă un obiectiv de prim ordin al cercetărilor viitoare.

Raport

Cimitirul din epoca bronzului este situat în punctul La Arman, la extremitatea sudică a satului Cârломănești, comuna Vernești, județul Buzău. Săpăturile din anul 2007 le-au continuat pe cele efectuate în anul 2001 și apoi în anii 2003-2006.

Cercetările arheologice din punctul La Arman s-au efectuat în cadrul mai larg al campaniei arheologice de la Cârломănești, ulterior constituindu-se în sector aparte, fiind vorba de un obiectiv de sine stătător. Poziția în teren a cimitirului a impus și în cursul campaniei 2007, un caracter de săpătură de salvare, dar fără a se pierde din vedere necesitatea unei cercetări exhaustive. Avându-se în vedere rezultatele campaniei 2006, s-a acordat o atenție și vestigiilor medievale timpurii, ca și celor de la sfârșitul epocii bronzului care suprapun complexe funerare monteorene din perioada mijlocie a epocii bronzului.

Săpăturile propriu zise au fost precedate de corecții topografice pentru întreaga zonă în care se găsește cimitirul, făcute prin mijloace tradiționale (triangulație). Totodată, cu ajutorul GPS, s-a stabilit conturul perimetral al întregului platou Arman, inclusiv suprafețele situate în spatele gospodăriilor Toșu și Sandu, aflate la extremitatea apuseană a platoului, dincolo de ulița actuală a satului.

Au fost deschise apoi două secțiuni care au completat suprafața cercetată în anii 2003-2007. Acest lucru era cu atât mai necesar cu cât, datorită regimului de proprietate privată, s-au ivit unele dificultăți.

Cea dintâi suprafață deschisă - SVII, cu dimensiunile de 4,50 x 10,40 x 5,20 x 12 m, orientată N-S - a completat către N zona necercetată până la gardul gospodăriei P. Marina. Ulterior, suprafața a fost prelungită către sud, alături mai fiind deschisă SVII, cu dimensiunile de 4 x 8 m, pe aliniamentul V-E.

Din punct de vedere stratigrafic, situația se prezintă după cum urmează: imediat sub solul arabil, gros de cca. 0,15 m, se întinde o depunere neagră, care, către N și E, conține resturi de cărămizi sfărâmate, chirpic, cenușă, pietre, toate răspândite. Sub această depunere se găsește o alta, de culoare cenușie, din care se adâncesc complexe bronzului târziu, ce suprapun direct mormintele montene. Urmează solul steril arheologic, reprezentat printr-o depunere lutoasă cafenie.

Complexele arheologice:

Cpl.37 – a fost identificat în SVII, la -0,20-0,25 m, de la actualul nivel de săpare. Era constituit din numeroase resturi de construcție (cărămizi sfărâmate, pietre, bucăți de mortar, cuie etc.) răspândite pe o suprafață relativă întinsă și suprapus de profilul de E al secțiunii. Atât compoziția sa, cât și poziția stratigrafică, complexul fiind situat imediat sub arabil, arată că este vorba de resturile unei construcții moderne demolate.

Cpl.38 – descoperit în SVII, la -0,52 m de la nivelul actual de săpare. Era constituit din bucăți mari de chirpic, cu urme de paie tocate, unele dintre fragmentele de chirpic fiind arse, împreună cu un fragment de Spendegefäss, cu decor montene târziu tipic. Totul se găsea într-o groapă pe al cărei fund s-au găsit fragmente de cărbune de lemn ars, din care s-a recoltat o probă pentru datare cu radiocarbon.

Cpl.39 – descoperit în SVII, la -0,38 m de la nivelul actual de săpare. Era constituit din fragmente ceramice cu decor montene târziu și chirpici, printre acestea găsindu-se și câteva fragmente de oase.

Cpl.40 - descoperit în SVII, la -0,35 m de la nivelul actual de săpare. Este vorba de o groapă de formă circulară, cu un diametru de 0,22 m, ce se adâncea până la -0,60 m. Pereții gropii erau "căptușiți" cu fragmente de la un vas de dimensiuni mari, ars secundar până la vitrifiere, cu un decor montene târziu tipic. Pe fundul gropii s-au mai găsit bucăți de chirpic, unele făcute, precum și un fragment de os ars.

Cpl.41 - descoperit în SVII, la -0,33 m de la nivelul actual de săpare. Era constituit dintr-un vas spart pe loc în interiorul căruia se găseau cioburi de la un alt vas. Vasul spart pe loc este un borcan cu marginea dreaptă, cu buza îngroșată și cu un brâu alveolar întrerupt de proeminențe, dispus imediat sub margine. Pe unele cioburi s-au observat striuri, ceea ce ar indica, eventual, apartenența acestui complex la perioada finală a epocii bronzului.

Cpl.42/M. 24 - a fost descoperit în SVII, la -0,35 m de la nivelul actual de săpare. Partea superioară a fost sever deranjată de către Cpl.37. Inițial au fost identificate două grupuri de bolovani de râu dispuse pe un aliniament aprox. V-E. Secționându-se cele două grupuri de pietre s-a constatat că de fapt este vorba de umplutura din pietre de râu a unei gropi funerare. Printre pietre s-au găsit câteva cioburi atipice, dar dintr-o pastă de aspect montene precum și un mic fragment de os. După curățare s-a observat că mormântul a avut o groapă de formă dreptunghiulară, cu colțurile rotunjite. Pe latura de S, groapa era "căptușită" de un șir de pietre de râu, situate cu cca. 0,08-0,10 m mai sus de nivelul de poză al scheletului, ce se găsea la -1,18-1,27 m de la nivelul actual de săpare. Orientat 4350°W, scheletul se găsea dispus în poziție chircită pe partea stângă, fiind într-o stare de conservare destul de bună. În dreptul feței se găsea o ceașcă cu două torți trase din buză și supraînălțate, cu un decor tipic stilului Mlc1. De subliniat că mandibula pare să fi fost fragmentată din vechime. După încheierea cercetării mormântului a fost prelevată o probă din oase (femur) pentru datare cu radiocarbon.

Cpl.43 – descoperit în SVII, la -0,81 m de la nivelul actual de săpare, în depunerea negricioasă. Era constituit din două pietre de râu cu urme de arsură și mai multe cioburi de la un vas spart pe loc, vas ce pare să fi fost un askos. Nu este sigur în ce măsură acest complex este de sine stătător sau reprezintă resturile unui mormânt montene distrus.

Cpl.44 – a fost descoperit în SVII la -0,47 m față de nivelul actual de săpare. Era vorba despre o groapă de formă circulară, în a cărei umplutură, de culoare neagră-cenușie, se găseau chirpici sfărâmați, pietre, unele cu urme de arsură, și puține cioburi. Una dintre pietre s-a dovedit a fi de fapt o râșniță. Materialul ceramic aparține finalului culturii Montene.

Cpl.45 – situat chiar lângă profilul estic al SVII, complexul era în fapt o vatră în groapă. La -0,83 m de la nivelul actual de săpare, pe fundul gropii, se găsea lipitura de vatră, păstrată parțial, așezată pe un pat

alcătuit din pietre plate. Către S, complexul era deranjat de o alveolare – Cpl.46 -, pornită din depunerea Cpl.37. Groapa vetrei pornea imediat de sub depunerea neagră, fiind-ai deci anterioră. Structura complexului pare a indica o datare în cursul epocii bronzului, chiar dacă materialul arheologic adiacent era constituit din cioburi cu totul atipice. Este foarte posibil ca și Cpl.45 să aparțină acelor complexe monteorene târzii care au suprapus direct mormintele monteorene mai timpurii.

Cpl.46 – este în fapt o alveolare ce aparține structurii Cpl.37. Complexul a deranjat parțial Cpl.45.

Cpl.47 – a fost descoperit la extremitatea nordică a SVII, inițial prezentându-se ca o grupare de pietre de râu, resturi de calotă craniană și alte oase umane, la care se adăuga un ciob tipic Mlc2. Toate acestea se găseau la -0,40-0,45 m, într-un pământ de culoare neagră. Complexul se găsea cu jumătatea de N sub profilul secțiunii, fiind astfel cercetat doar parțial. Mai amintesc că, la -0,91 m, în umplutura bordeiului a fost descoperită o fibulă cu piciorul întors pe dedesubt, cu acul rupt din vechime. Continuându-se săpătura fundul complexului a fost atins la -1,40 m de la nivelul actual de săpare. Pe fundul complexului, de formă aproximativ dreptunghiulară, cu latura pastrată lungă de 4 m, s-au găsit, două cuțitașe din fier, cu limbă la mâner, precum și mai multe cioburi de la 1-2 vase, precum și un vas scund aproape întreg, care, după pasta zgrunțuroasă, din lut amestecat cu nisip cu bobul mare, ca și după formă - borcan scund, cu gât scurt, cu marginea ușor răsfântă - permit datarea cpl.47, în fapt un bordei, în sec. VI-VII p.Chr., la fel cu cele două cuptoare descoperite în campania precedentă. Nivelul de săpare al bordeiului nu a putut fi precizat, tot ceea ce s-a putut observa în această privință fiind faptul că bordeiul pornea dintr-o depunere negricioasă, depunere în care, deși se întinde pe suprafața secțiunii, nu au mai fost descoperite materiale asemănătoare. La fundul bordeiului se găsea o zonă cu mult cărbune, arsură neagră și câteva pietre, ce par a indica că în această zonă se poate afla cuptorul/pietrarul bordeiului, pentru care s-au folosit pietrele de la mormântul monteorean deranjat. Către V, bordeiul era deranjat de Cpl.48 care-l străpungea.

Cpl.48 – a fost surprins parțial, fiind la fel cu Cpl.47 pe care-l străpungea, situat în cea mai mare parte sub profilele de N și V ale SVII. Pe fundul complexului, de fapt tot un bordei, s-au găsit urmele unei vetre simple, așezate direct pe fund și acoperită cu o lentilă de cenușe. În umplutură se găseau bucăți mari de lut galben proveniți de la un deranjament ulterior. Nu s-au găsit materiale arheologice.

Cpl.49 - descoperit în SVIII, la -0.50 m de la nivelul actual de săpare. Este vorba de fapt de o groapă de formă circulară, suprapusă de profilul de E al secțiunii. După secționare s-a constatat că avea o formă de clopot, cu fundul la -1,43 m. În umplutura de culoare cenușie s-au găsit bucăți mari de chirpic, pietre, cenușe, cărbune, la partea superioară fiind găsite oase de animale. Materialul ceramic, prin forme și decor, este cu totul specific etapei finale a culturii Monteoru.

Campania 2007 nu a dus la o sporire semnificativă a numărului de complexe funerare aparținând unor etape de mijloc ale culturii Monteoru, numărul acestor atingând deocamdată cifra de 24. Cu toate acestea, s-a putut stabili că zona funerară este destul de întinsă, trecând de actuala limită nordică a suprafețelor cercetate, așa cum indică foarte clar un mormânt descoperit accidental în curtea gospodăriei Marina (mormântul, din cauze evidente, nu a putut fi cercetat și nici cartat, deși identificarea lui este pozitivă). De asemenea, reverificarea zonei situată la V de ulița actuală, în spatele gospodăriilor Toșu și Sandu, demonstrează că zona funerară a fost cu mult mai întinsă. Din datele obținute până acum, se pare că cele 24 de morminte descoperite, se datează în intervalul definit de stilurile ceramice Monteoru Ic2-Ib. În același timp, ritualul unitar, unul dintre elementele acestuia fiind obiceiul umplerii gropilor funerare cu pietre, pare a indica că ne aflăm în fața unui cartier al unei zone funerare mult mai întinse, situație oarecum similară cu cele constatate deja la Căndești. Față de această situație, este cu totul necesară o extindere semnificativă a suprafețelor de cercetare, atât către est, în continuarea săpăturilor deja efectuate, cât și spre V, în spatele celor două gospodării menționate. Către N, prezența altor gospodării, împiedică definitiv extinderea cercetării.

O problemă aparte este constituită din deranjamentele datorate complexelor delocuire datând din sec. VI-VII p.Chr., pentru prima oară identificate în campania 2006. Cercetarea lor urmează a deveni un alt obiectiv al săpăturilor viitoare.

Nici acum nu este foarte clară semnificația acelor complexe datând de la sfârșitul epocii bronzului, respectiv din etapa finală a culturii Monteoru. Cum o așezare cu totul contemporană se găsește la cca 200 m

către S, iar în suprafețele cercetate nu au fost identificate complexe de locuire clare, ci doar gropi, dintre care unele au un conținut aparte, relația dintre aceste complexe și înmormântările pe care le suprapun reprezintă un obiectiv de prim ordin al cercetărilor viitoare. [Ion Motzoi-Chicideanu]

Informații suplimentare online

[Raportul 3856 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
